

Fisk, jordbruk og brexit

Vi trengte sårt omstilling før pandemien og trenger det enda mer nå.

Norge må ha noe å leve av etter oljen, og selv om verden vil trenge olje i mange år framover er Norge allerede på etterskudd med nødvendig omstilling. Koronakrisen våren 2020 har vist at det er nødvendig å ha en bred produksjonsbase med variert nasjonal produksjon for å dekke behovet for varer og tjenester i befolkningen, og sikre inntekter og arbeidsplasser. Vi trengte sårt omstilling før pandemien og trenger det enda mer nå.

I 2019 eksporterte Fastlands-Norge varer for om lag 472 milliarder kroner, der prosessindustrien (herunder treforedling) sto for rundt en tredjedel. Importen ligger imidlertid på 758 milliarder kroner. Importunderskuddet for Fastlands-Norge ble på 277 milliarder kroner for 2019, eller på over halvparten av eksportverdien. Importunderskuddet var på 160 milliarder i 2014 og har økt med 50 prosent bare siden da.

Det betyr at importen øker langt raskere enn eksporten. Med andre ord må Norge både øke eksporten og senke importen i alle sektorer. Fiskesektoren har her gjort en formidabel jobb og økt sin eksport med over 250 prosent siden tusenårsskiftet, fra 31 milliarder til 107 milliarder i 2019, til tross for at ikke at det har skjedd vesentlige endringer i verken EØS- eller WTO-regler i perioden.

Samtidig har importen av landbruksvarer økt med over 400 prosent fra 17 til 71 milliarder kroner i samme tidsrom, blant annet fordi det skjer stadige innrømmelser som fremmer import på jordbruksvarer, ikke minst gjennom EØS-avtalen. Det vil si at mens eksporten av fisk har steget med 75 milliarder kroner, har importen av jordbruksvarer økt med 53 milliarder kroner siden årtusensskiftet.

Om vi da legger til innførsel av konkurrerende jordbruksvarer i form av svenskehandel på anslagsvis 10 milliarder kroner (dagligvarer, mineralvann, øl) viser det at økt fiskeeksport i liten grad kan kompensere økt jordbruksvareimport, og langt mindre den totale importveksten.

Samtidig har verdien av jordbruksbasert næringsmiddelindustri for innenlandsk forbruk gått fra 90 til 160 milliarder kroner i samme periode, det vil si en økning på 70 milliarder kroner. Økt fiskeeksport kan ikke kompensere for større fall i produksjonsverdi i denne industrien.

Norge må bruke brexit til å vise både oss selv og andre at vi mener alvor med norsk omstilling, og at vi evner å føre en handelspolitikk som både kan fremme fiskeriinteresser og styrke jordbruket. Slik kan verdiskaping fra både fisk og jordbruk styrkes, eksport er ikke mer verdt enn nasjonal produksjon som bidrar til å senke importen. All norsk produksjon er likeverdig for det som er vår viktigste dugnad - reell norsk omstilling og en handelsbalanse i - nettopp - balanse.

Har du noe på hjertet?

Image-text:

Ubalanse: Mens eksporten av fisk har steget med 75 milliarder kroner, har importen av jordbruksvarer økt med 53 milliarder kroner siden årtusensskiftet. Foto: Mostphotos